

Đorđe Milosavljević¹ i Ana Marija Grbić

RAZGOVOR POVODOM SERIJE TAJKUN

Ana Marija Grbić: *Koliko dugo ste radili na pisanju scenarija za seriju Tajkun?*

Đorđe Milosavljević: Detaljna zamisao celog projekta i sinopsis serije nastali su pre nekoliko godina, da bi deset epizoda bilo napisano za šest meseci, potom dorađivano još oko tri meseca... Rad na televizijskom scenariju podrazumeva stroge rokove, i po njima je rađen i *Tajkun*.

A. M. Grbić: *Koja je to, po Vašem mišljenju, nova vrednost koju je serija Tajkun donela domaćim gledaocima?*

Đ. Milosavljević: To novo i drugačije najviše se može iščitati kroz glavnog junaka serije. Oni su na našoj televiziji po pravilu postavljeni kao simpatični, privlačni likovi, koji gledaocima nude moguću identifikaciju, ne bi li tako za publiku postali „prozor u priču“. Vladan Simonović je u tom smislu potpuno drugačiji, ni crn, ni beo, te pripada onoj dramskoj tradiciji koja postoji u nekim svetski uspelim serijama, poput *Sopranovih* ili *Dekstera*, na primer.

A. M. Grbić: *Koliko se sam scenario menjao tokom snimanja?*

Đ. Milosavljević: Dosta, najviše u smislu velikih skraćenja. Miša Terzić, reditelj serije, procenio je da je „otpalo“ preko pedeset scena, što bi odgovaralo dužini jedne cele epizode. Mi smo, međutim, pre samog početka imali dogovor da serija ne treba da bude eksplicitna, da ne mora nužno da objašnjava sve, i da stavlja poklopče na svako otvoreno lonče – dok god iznosi dramu na jezgrovit i upečatljiv način. Stoga zbog tih silnih skraćenja ne mogu da se ljutim.

A. M. Grbić: *Ova serija je naišla na odličan odziv publike. Da li ste to očekivali?*

Đ. Milosavljević: Nadao sam se, ali i plašio... Prvo, zato što glavni junak i njegova drama, kako već rekoh, iskaču iz modela prepoznatljivih domaćoj publici. Potom, zato što su očekivanja bila velika i produkcija je uložila u projekat koliko god je mogla. I treće, zato što smo se opredelili za prikazivanje u novom terminu na javnom servisu, ponedeljkom uveče. Na sreću, sva tri straha su pobeđena, uspeh je opravdao očekivanja, a ponedeljak uveče se utvrdio kao mogući termin za premijere ambicioznog domaćeg serijskog programa.

¹ Đorđe Milosavljević je srpski dramaturg, stripski i filmski scenarista, reditelj i kritičar. Diplomirao je dramaturgiju i scenario na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Poznat je po scenarijima za filmove *Apsolutnih sto*, *Tri palme za dve bitange i ribicu*, *Nataša, Ustanicačka ulica* i po mnogim drugim filmovima i serijama. Đorđe je scenarista i serije *Tajkun* u režiji Miroslava Terzića.

A. M. Grbić: Da li se serija *Tajkun* uklapa u postojeću estetiku domaćih serija ili iz nje izlazi na neki način?

Đ. Milosavljević: Mislim da dobrom delom izlazi, i to upravo „totalnim dizajnom“ serije, u kome je svaka sitnica važna i vezana za promišljeni izgled celine – od kostima, lokacija do izbora muzika... Pristupom koji je to omogućio bavili smo se svi, ali najviše reditelj Miša Terzić i direktor fotografije Radan Popović.

A. M. Grbić: Da li pisanje scenarija za deset epizoda daje dovoljno prostora za spisateljski zamah i kako ste osvestili koji je pravi trenutak za kraj priče?

Đ. Milosavljević: Pisanje televizijskog scenarija je dug, naporan i uzbudljiv proces – kad imate dovoljno iskustva, znate i izvesne „heuristike“ kako da ga lakše savladate, a da usput ne izgubite razum. U slučaju *Tajkuna*, moja „heuristika“ bila je da priču zamišljam od samog kraja, odnosno od scene u kojoj Vladan Simonović umire na asfaltu, odbačen i odgurnut od svih, pa i onih koje voli. U tom smislu, cela zamisao bila je usmerena na te trenutke iz devete i desete epizode, kad se Vladan suočava sa samim sobom, svojim protivnicima, ali i onima koje voli, a sa njima je u prikrivenom, ili latentnom sukobu. Stoga nije postao problem kad treba celu stvar zaključiti. Trebalo je samo izdržati do tog trenutka.

A. M. Grbić: Da li se iskustvo režiranja filmova na neki način oslikava i pri pisanju scenarija?

Đ. Milosavljević: To je isti proces, naravno. Jedan od mojih omiljenih citata glede toga jeste onaj Alfreda Hičkoka, koji u razgovoru sa Fransoom Trifoom kaže, parafraziram, kad je scenario gotov, i film je, i to u svom najboljem izdanju, u stvari gotov. Posle toga se ide u studio kao u rudnik, iz koga film treba da se „iskopa“ u izdanju koje će biti najbliže onom iz scenarija. Što se mene lično tiče, ništa ne može da bude tačnije od toga. Pisanje scenarija znači praviti film u svom optimalnom, idealnom obliku. Realizacija znači suočavanje sa problemima, koji znaju da budu jako banalni, vezani za nedostatak sredstava ili druga „ovozemaljska“ ograničenja.

A. M. Grbić: Da li su na Vas uticale neke strane serije koje ste gledali i voleli?

Đ. Milosavljević: Spomenuo sam već *Sopranove*, a tu je, na primer, i serija *Izgubljeni* (*Lost*). Obe su dramatično promenile način na koji se prave i doživljavaju televizijske serije. Od onih novih istakao bih projekte poput serije *Boys*, *Deus* ili *Servant*. Kako je to rekao jedan strani kritičar, one dokazuju kako se na televiziji danas mogu naći intelektualno provokativniji sadržaji od onih iz bioskopa.

A. M. Grbić: Da li Vam je, kao scenaristi, izazovnije da pišete scenario za dugometražniigrani film ili za seriju? Kako se razlikuju ta dva procesa?

Đ. Milosavljević: Otprilike koliko se pisanje priповetke razlikuje od pisanje romana. Isti je proces, ali je u pitanju ogromna kvantitativna razlika. To ne znači i kvalitativnu razliku – mnoge su priče bolje od mnogih romana, mnogi filmovi od mnogih serija. Ipak, rad na

seriji je zaista mnogo zahtevniji. Održati isti nivo koncentracije na pet stotina stranica televizijskog scenarija često je zadatak na granici izvodljivosti.

A. M. Grbić: *Na koji način su se serije u Srbiji transformisale u proteklih deset godina?*

Đ. Milosavljević: Mnogo zaista, skoro do neprepoznatljivosti. Ne tako davno, smatralo se da samo komična ili eventualno sentimentalna priča može da dopre do najšire televizijske publike. A onda se ta stvar s vremenom polako menjala... Ako mi dopustite neskromnost, jednu od prvih velikih promena označio je uspeh televizijske serije *Jagodići*, stilskog i žanrovskog iskoraka koji je najavio da se ukus i televizijske publike i televizijskih stvaralaca nepovratno menja. Potom su došli i mnogi drugi projekti... I naše serije danas nude žanrovsku i stilsku raznovrsnost koja je donedavno bila apsolutno nezamisliva.

A. M. Grbić: *Da li je domaća gledalačka publika navikla da gleda domaće serije?*

Đ. Milosavljević: Jeste, i to je ono što domaću produkciju održava snažnom i vitalnom, i mogu samo da se nadam da će takvo stanje i potrajati. Naravno, uvek ima publike koja će reći, da to iznesem najdirektnije i najgrublje – „više volim strano govno nego domaću čokoladu“. Ipak, masovna publika je na strani domaćeg kulturnog proizvoda, i to je srećna okolnost za sve nas koji se bavimo filmskom i televizijskom produkcijom.

A. M. Grbić: *Da li su se u Srbiji profilisali glumci za serije i glumci za filmove?*

Đ. Milosavljević: Ne, a verujem da i neće. Mi smo, nažalost, suviše malo tržište za tu vrstu specijalizacije. Veličina našeg tržišta tera sve nas da budemo „dramski umetnici opšte prakse“. Smatram sebe jako privilegovanim što sam nekako uspeo da lični rad u tom smislu dovoljno precizno formulišem i usmerim prevashodno ka televizijskom scenariju, koji zadowoljava sve moje dramske apetite.